

Lærerveiledning for ungdomstrinnet og videregående trinn

EFFECTS OF GOOD GOVERNMENT IN THE PIT

Astrup Fearnley Museet
22.09.17–28.01.18

MATIAS FALDBAKKEN

VELKOMMEN TIL ASTRUP FEARNLEY MUSEET!

Strandpromenaden 2, Tjuvholmen

www.afmuseet.no

Matias Faldbakken - Effects of Good Government in the Pit

Vi ønsker alle elever på videregående trinn velkommen til en gratis omvisning (med eller uten kreativt verksted) i utstillingen *Matias Faldbakken - Effects of Good Government in the Pit*.

Den norske samtidskunstneren Matias Faldbakken (f.1973) har fått stor oppmerksomhet og anerkjennelse på den internasjonale kunstscenen for sin nyskapende og eksperimentelle kunst. I denne utstillingen, som viser verk fra de siste 10 årene, vil elevene møte et mangfold av teknikker og uttrykk som installasjon, video, collage, avstøpninger, readymade-skulpturer og monotypier.

Faldbakken har vært beskrevet som del av en generasjon nykonseptuelle eller postkonseptuelle kunstnere. Det vil si at han vektlegger selve ideen som ligger bak verket og stiller seg fritt til å benytte både hverdagsgjensstander eller eksisterende tekster, bilder eller videomaterialer som utgangspunkt for sin kunst. Ofte blir disse objektene eller motivene bearbeidet og endret på overraskende måter. Utstillingen viser også ulike eksempler på hvordan kunstneren griper direkte inn i museumsarkitekturen ved å flislegge tre vegger i hovedsalen, vise en video i museets lagerheis og henge to originale Hans Gude-malerier, fra 1866 og 1901, på en metalvegg fra museets kunstlager.

Faldbakkens «sampling» og forflytning av bilder, tekster, videoer, design og popmusikk kan ses som en kommentar til den ukontrollerbare bildestrømmen på internett og i digitale medier. Et sentralt poeng er hvordan den digitale forflytningen totalt kan endre og forringe en tekst eller et bildes opprinnelige mening og sammenheng, slik internettmemer er et godt eksempel på. Dette kan åpne for diskusjoner med ungdommene, kanskje de selv har opplevd hvordan bilder totalt kan endre mening når de spres på internett?

Denne problemstillingen tas opp i flere av Faldbakkens utstilte verk, blant annet i *Never Come Down* som tar utgangspunkt i en video publisert etter Trumps valgseier i 2016. Videoen ble delt av Trumps støttespillere som en form for skadefryd over at en «anti-helt» som omveltet

amerikansk politikk ble USAs president. Den opprinnelige videoen er en humoristisk parodiering av Drakes musikkvideo Hotline Bling fra humorprogrammet Saturday Night Live hvor Trump engang opptrådte med sin keitete dans. Klippet av den dansende Trump ble satt sammen med en popsang av det kanadiske bandet Brave Shores. Det ble publisert mange forskjellige remixer av både musikken og videomaterialet og etter ønske fra bandet fjernet YouTube stadig ulike varianter av nett-trollenes videoer som kobler Trump med Brave Shores' sang. Faldbakken tar del i denne kontroversielle remiksingen da han endrer videoen ytterligere ved å fjerne Trumps hode og legge inn kutt i musikk og bilde, og benytter musikken til å fylle museets hovedsal med lyd.

Faldbakkens skulpturserie *Screens Overlaps*

Flere av Faldbakkens nye skulpturer ser ut til å sette spørsmålstegn ved hva som er kunstens potensiale som uttrykksform da digitale skjermer har en total dominans på hvordan vi ser og opplever bilder i dag. Skulpturserien *Screens Overlaps* kan ses i lys av Faldbakkens gjennomgående interesse for skjermbegrepet og ulik skjermkultur. Kunstneren benytter en rekke ulike gjenstander som skoletavler, gassflasker, serverskap, stålrør, et surfebrett, en kopimaskin, stoler, benker og ulike steintavler som «skjermer» for ulike bilder. Det mangfoldige utvalget av bilder er trykket på avispapir og limt på skulpturene i overlappende sekvenser. Den repeterende billedoverlappingen visualiserer enda et nytt skjermbegrep, nemlig skjermvinduer på en PC, og hvordan de legges over hverandre i overlappende sekvenser. Bildene Faldbakken limer på de «skjerm lignende objektene» spenner fra vidt forskjellige uttrykk og kontekster: fra avantgarde til reklame, litteratur og kunsthistorie, populærkultur og internettmemer, til kommersialiserte undergrunnskulturer som skateboard og surfing. Bildene er forflyttet fra sin opprinnelige kontekst og har blitt beskåret, gjentatt eller sammensatt med annen visuell eller tekstlig informasjon slik at deres opprinnelige sammenheng og betydning forskyves, endres eller på andre måter undermineres. Skulpturserien sammenfører ulike gjenstander og bilder med et mangfold av assosiasjoner, noe som kan minne om den enorme digitale bildestrømmen som vi daglig opplever på interaktive skjermformater.

En annen sentral tematikk i *Screens Overlaps*-serien er hvordan internett har skapt en ny billedlogikk der den ukontrollerbare flyten av informasjon på digitale skjermer stadig forflytter og forvrenger bilders opprinnelige mening. Verket *Plaster Jacket (Pepe/Hilux)* fremstiller frosken Pepe, en av de siste årenes mest omtalte internettkarakterer. Denne tegneseriefiguren gjennomgikk en transformasjon fra å fungere som maskot på subkulturelle internettforum som 4chan til å bli en av verdens største internettmemer, før den i en uforutsett vending mot slutten av 2015 ble appropriert av «alt-right»-bevegelsen i USA og benyttet både som alias for Donald Trump under valgkampen i 2016 og som symbol for hvit nasjonalisme. Denne forflyttingen og gjenbruken av Pepe som et hatsymbol var helt utenfor skaperens kontroll. Pepes reise fra marginal til allemannseie og videre til kulturelt «svertet», illustrerer både kontekstsensitiviteten og den ukontrollerbare sirkulasjonen av digitale bilder. I Faldbakkens benyttelse av figuren Pepe er den sammenstilt med logoen til Toyotas slitesterke bilmodell Hilux. Denne pickuptrucken er beryktet for å være det foretrukne kjøretøyet til opprørsgrupper, fra somaliske

pirater til Taliban. Både Pepe-figuren og Hilux-bilmodellen har gjennomgått en form for re- eller devaluering ved å bli assosiert med ekstreme grupperinger som hvit nasjonalisme eller Taliban.

Plaster Jacket (Pepe/Hilux), 2016,

Motstand blir mainstream

I utstillingen vil ungdommene oppleve flere kunstneriske uttrykk som de kanskje ikke kjenner til fra før av, som readymade-skulpturer og benyttelse av eksisterende billedmateriale som collageelementer i kunsten. Disse strategiene stammer fra den historiske avantgardekunsten fra starten av 1900-tallet hvor ulike kunstgrupperinger brøt med det borgerlige kunstsynet ved å lage kunst av blant annet hverdagsgjenstander eller bilder hentet fra populærkulturen som reklamer, trikkebilletter eller aviser. Mest kjent er Marcel Duchamps readymade-skulpturer som består av helt ordinære hverdagsobjekter som kunstneren signerte og gav en tittel, hvor den bakenforliggende ideen og selve handlingen å plassere objektene i kunstinstitusjonen legitimerte deres roller som kunst.

I dag er handlingen å benytte hverdagsobjekter eller eksisterende bilder som materiale til kunstverk ikke lenger så kontroversielt, og et vanlig skue i samtidskunstmuseer og gallerier. Noe som opprinnelig var ment som motstand har blitt absorbert av systemet det opprinnelig kritiserte. Kunstnerens interesse for ulike motstandsstrategier og negasjon kan sees i forlengelse med hans interesse for begrepet *repressiv toleranse*. Begrepet stammer fra en artikkel fra Herbert Marcuse fra 1965 som beskriver hvordan all form for motstand og undergrunn til slutt blir absorbert av det etablerte samfunnet og dermed blir ufarliggjort. Interessen for grenseoverskridende motkulturer kan også ses i Faldbakkens utforskning av subkulturer som punk, skating, metallmiljøer og surfing. Alle disse formene for motkultur har i dag blitt mer eller mindre mainstream og godtatt av det etablerte samfunnet som det opprinnelig opponerte imot. Denne tanken kan også overføres til kunstfeltet hvor alle former for

angrep på det etablerte kunstsynet, institusjonene eller kunstmarkedet før eller siden blir en del av den etablerte kunstkanon.

Locker Sculpture #6, 2017

Det kan se ut som Faldbakken leker med våre forventninger til hva som kan kalles kunst ved å lage verk av materialer som i seg selv ikke har en stor estetisk kvalitet eller økonomisk verdi, som f.eks. pappesker, filimplakater, fliser eller paller. Dette kan blant annet ses i serien *Fuel Sculpture* hvor flasker og bensinkanner presenteres som readymade-skulpturer som samtidig benyttes som støpeformer til avstøpninger i betong. Andre verksserier tar utgangspunkt i gjenstander tilknyttet frakt, transport og emballasje som peker mot produksjon og sirkulasjon av kunst og varer. Faldbakkens valg av verdiløse materialer og hans «halvhjertede» måte å utføre verkene på kan oppleves som provoserende og en form for «anti-kunst». Alle verkene er likevel omhyggelig utstilt på museet, og fundert i kunsthistoriske termer som f.eks. readymade-skulptur.

Kuratorer: Gunnar B. Kvaran og Therese Möllenhoff

Formidlingstilbud

Booking: omvisning@fearnleys.no

Omvisning:

Vi tilbyr tre gratis omvisninger tirsdag til fredag, kl. 11, 12 og 13 (maks 35 elever per gruppe).

Omvisninger med skriveoppgave og kreativt verksted:

En gang daglig, enten kl. 12 eller kl. 13, er det mulig å booke et gratis pedagogisk opplegg som er utviklet i forbindelse med utstillingen. Det er organisert som et verksted og innebærer dialogbasert formidling, skriveøvelser, presentasjon og kreative oppgaver. Varighet: 2 timer.

Skriveøvelse: Elevene deles opp i grupper på tre og tre elever og får i oppgave å analysere et kunstverk fra serien *Screens Overlaps*.

Tekst fra oppgavearket: «Google-kunstbetraktere: her skal dere i felleskap se på hvert deres kunstverk og prøve å finne ut hvor bildet som er klistret på verket stammer fra, og hva det betyr i denne nye sammensetningen. Bruk gjerne Google eller Astrup Fearnley Museets app. Dere har 7 minutter, så bruk tiden godt. Deres funn skal presenteres i felleskap.

1: Tittel, 2: Hva slags type «skjerm» er brukt (f.eks. skoletavle)? 3: Hva ser dere i bildene som er klistret på skjermen? 4: Hvor stammer motivet i de overlappende bildene fra? 5: Se på skjermen og bildets sammenheng, hvorfor er nettopp disse motivene satt sammen? Bruk fantasien! Er bildets opprinnelige mening endret?

Kreative oppgaver: sampling og abstrahering:

Faldbakken er opptatt av forflytning og sampling av bilder, tekster og materialer fra ulike kilder som internett, litteratur, film, musikk og kunst, samt vår materielle verden i form av hverdagsgjenstander, byggematerialer eller emballasje. I likhet med en DJ samler han det eksisterende materialet som bearbeides og i mange tilfeller abstraheres gjennom gjentakelse, overlapping, beskjæring, speilvending og forflytning. Vi skal utforske denne kunstneriske strategien i to ulike øvelser på museets formidlingsrom gjennom en collageoppgave og en digital oppgave med en app. Elevene deler seg inn i grupper og utfører en av oppgavene, de siste 15 minuttene går til gjennomgang av materialet.

Oppgave 1:

Stillbilder fra video

Inspirert av Faldbakkens benyttelse av overlappende bilder som kan minne om skjermbilder, skal vi arbeide med en oppgave med utgangspunkt i en app som danner en timelaps. Elevene skal arbeide med utgangspunkt i 10 identiske bilder fra magasinforsider til blader om subkulturer som skating, metall-musikk, tattoo og surfing. Disse bildene danner grunnlag for

øvelser i komposisjon og visuell utforskning da elevene skal fotografere overlappingen av bildene og zoome inn på detaljer fra magasinet som ender med et abstrakt uttrykk. Appen samler bildene til en video som skal presenteres i fellesskap. Elevene låner iPoder her på museet.

Oppgave 2:

Elevene skal benytte et forhåndsdefinert prinsipp til billedskapningen som handler om grensen mellom tekst og bilde og deres bevegelse mot et abstrakt uttrykk. Faldbakken har tidligere benyttet teip på ubehandlet lerret til å skape kunstverk hvor tekstfraser og bokstaver blir gjentatt og overlappet, på grense til et abstrakt formspråk. Tekstene kunne ha tilfeldige utgangspunkt som f.eks. et googlesøk. I nyere verk limer han forsider til aviser i overlappende sekvenser rett på lerret, hvor komposisjonen kan minne om skjermvinduer. Inspirert av disse verkene og den konseptuelle arbeidsmetoden skal elevene skape et bilde med utgangspunkt i disse premissene:

- 1: Sjekk din Google historikk, hva var ditt siste søk?
- 2: Skriv ned de siste bokstavene i ordene.
- 3: Teip opp disse bokstavene på fem forskjellige måter (snu bokstavene på hodet, snu bokstavene sidelengs, varier teipfarge, speilvend bokstavene, beskjær bokstavene)

Samtaler i utstillingen: Skjermens dominans og billedstrømmens forflytninger

Handlingen å forflytte bilder, tekster og objektet fra sin opprinnelige kontekst inn i kunstrommet var sentral for avantgardekunstnerne, noe Marcel Duchamps readymades-skulpturer er de klareste eksemplene på. Vi ser på hvordan dette sentrale konseptet fra avantgardekunsten også kan ses i internettets overveldende billedstrøm, og i fremveksten av internettmemer hvor et bilde spres viralt og får stadig nye betydninger. Kanskje elevene selv har opplevd hvordan bilder totalt kan endre mening på internett og hva konsekvensene av dette kan bli? Bli verden vanskeligere å forstå siden så mye av vår informasjon stammer fra internettet som hele tiden endres eller blir til noe annet?

Faldbakkens fokus på ulike skjermformater og skjermkulturer kan også relateres til smarttelefonen og pc-ens dominans i dagens samfunn. Dette gjelder også kunstens sfære, da faktisk de fleste kunstverk oppleves på sosiale medier og nettsider. Ser man verden på en annen måte nå som de fleste opplevelser går igjennom en skjerm?

Forarbeid:

Diskuter begrepet mem med elevene, hva legger de i begrepet, og hvordan kan et bilde eller en video bli et internettmem? I videoverket *Never Come Down*, tar Faldbakken utgangspunkt i et av fjorårets største memmer som fortsatt lever på internett, nemlig en video som dukket opp etter Donald Trumps valgseier 8. november 2016. Sammenlign originalvideoene med det opprinnelige materialet, og se hvordan den nye sammensetningen skaper en helt ny effekt:

Parodivideo fra Saturday Night Live av Drakes «Hotline Bling» med blant annet Donald Trump:
<https://www.youtube.com/watch?v=cjeORm4LMDk>

Brave Shores' musikkvideo «Never Come Down»:
<https://www.youtube.com/watch?v=GCaYB2N1adc>

Trump-tilhengernes seiersvideo etter valget:
<https://www.youtube.com/watch?v=HcEc8zeNYxl> (Merk: videoen kan være fjernet grunnet juridisk tvist, forsøk da å søke opp «Trump Never Come Down»).

Begreper:

Vi forklarer begrepene readymade og konseptkunst under den dialogbaserte omvisningen, men det kan være fint å introdusere disse begrepene på forhånd. Vedlagt ligger også linker og videoer man kan benytte til forarbeidet.

Se en video fra BBC-serien «Who's Afraid of Conceptual Art» som tar opp begge begrepene (07:14 min) https://www.youtube.com/watch?v=Dq6NT0uV_CU

Readymade

Begrepet readymade relateres ofte til den franske avantgardekunstneren Marcel Duchamp (1887–1968) og hans radikale eksperimentering rundt forholdet mellom kunsten og livet. Mest kjent er Duchamps *Fountain* fra 1917 som bestod av et pissoar som ble snudd på høykant, signert R. Mutt (et rørleggerfirma i New York) og sendt inn anonymt til en kunstutstilling som opprinnelig skulle godta alle former for kunst. Duchamp satt selv i juryen, og protesterte da verket ble refusert grunnet sin uklare rolle som kunstverk. Slik ble en hverdagsgjenstand gitt en kunstnerisk verdi basert på en idé, mens håndverket ble gitt minimal betydning. Dette danner grunnlaget for konseptkunstens fremvekst, og bruken av hverdagsgjenstander i kunsten er meget utbredt i samtidskunstfeltet i dag.

Konseptkunst og postkonseptualisme

«Konseptkunst eller konseptualisme er en kunstrening som hovedsakelig utviklet seg i Europa og USA fra siste halvdel av 1960-tallet. Konseptkunst kan fremfor noe karakteriseres som en idébasert kunstnerisk virksomhet, i den forstand at idéen bak et kunstverk blir vurdert som viktigere enn den håndverksmessige eller visuelle utførelsen. Den konseptuelle kunsten har sine røtter i første halvdel av 1900-tallet, i dadaismen og da særlig arbeidene til Marcel Duchamp. Duchamps bruk av readymades, og hans holdning at kunst først og fremst er en meningsproduserende virksomhet, har hatt stor betydning for konseptkunstnerne.

Den konseptuelle kunsten stiller gjerne spørsmål ved selve kunstens vesen; dens innholdsmessige, politiske og institusjonelle premisser. Konseptualismen har også blitt kalt «den språklige vending i kunsten», idet den ofte gjør direkte bruk av tekst og tekstbaserte uttrykksformer. Konseptualismen har vært en viktig referanse for mange kunstnere også i de siste tiårene, og i en viss forstand kan man si at det meste av det som omtales som samtidskunst i dag har et konseptuelt utgangspunkt.»

(<https://no.wikipedia.org/wiki/Konseptkunst>)

Utover 1970- og 80-tallet ble kunstnere som benyttet konseptuelle strategier i sitt kunstneriske virke gjerne kalt post- eller nykonseptualister. Eksempler på dette er miljøet rundt California Institute of the Arts på 1970-tallet under innflytelse av John Baldessaris undervisning, The Pictures Generation (med kunstnere som Cindy Sherman og Richard Prince) eller Young British Artist-bevegelsen (med kunstnere som Damien Hirst og Tracy Emin).

Kontakt:

Bestilling av omvisning: omvisning@fearnleys.no

Formidlingskoordinator Ida Sannes Hansen, i.sannes@fearnleys.no, tlf: 22 93 60 47

VELKOMMEN TIL ASTRUP FEARNLEY MUSEET!